

Datahub-järjestelmään liittyvien muiden verkonhaltijoiden ohjeistaminen

Sisällys

Versionhallinta	1
1 Johdanto	2
2 Mittausalueiden taseselvitys ja mittausvastuullisuus	2
2.1 Eri osapuolten ja niiden roolien mukaiset tehtävät taseselvityksessä mittausalueiden osalta	3
2.1.1 Kantaverkonhaltijan ja suurjännitteisen jakeluverkon haltijan tehtäviä taseselvityksessä	3
2.1.2 Jakeluverkonhaltijan tehtäviä jakeluverkon taseselvityksessä	3
2.1.3 Datahubin tehtäviä taseselvityksessä	3
2.1.4 Tasevastaavan tehtäviä taseselvityksessä verkonhaltijana	4
2.1.5 Muun mittausalueen ylläpitäjän tehtäviä taseselvityksessä	4
3 Tunnisteiden ja koodien käyttöön otto	4
4 Datahubiin liittyvien mittausvastuullisten osapuolten ohjeistaminen	5
4.1 Sähkön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit datahubissa	6
4.2 Muiden verkonhaltijoiden ja mittausvastuullisten tehtävät testaus- ja sertifiointipalvelussa	6
4.3 Muilta verkonhaltijoilta ja mittausvastuullisilta edellytetyt Datahubin sopimukset	7

Versionhallinta

Versio	Päivämäärä	Tarkennus
1.0	18.5.2020	1. versio
1.1	16.9.2020	Lisätty ohjeistus lomakkeelle (kappale 2 ja 4.2), jolla mittausvastuulliset osapuolet ilmoittavat osapuoli- ja mittausaluetietonsa
1.2	20.10.2020	Lisätty kappaleeseen 4.4 Muilta mittausvastuullisilta edellytetyt Datahubin sopimukset linkki käyttöön oton testausta koskevaan sopimukseen
1.3	10.12.2020	Tarkennettu kappaleeseen 2 uusien tunnisteiden ja koodien määrittäminen eSett Oy:n taseselvitykseen
1.4	16.2.2021	Lisätty huomautus tietojen eheyden tarkastamisesta Fingrid Datahubille ja eSettille ilmoitettavien osapuoli- ja mittausaluetietojen osalta kappaleeseen 2.

		<p>Päivitetty tietokonversiosuunnitelman linkki kappaleessa 4.2 sekä päivitetty ohjeistusta tietojen toimittamisesta tietokonversiopalveluun.</p> <p>Lisätty kuvaus käyttöönoton testaus sopimuksen tarpeesta tietokonversion 4. vaiheessa kappaleeseen 4.2.</p> <p>Päivitetty viittausta sertifiointin käyttötapauksiin kappaleessa 4.3.</p> <p>Lisätty ohjeistus edellytettujen sopimusten allekirjoitusprosessien käynnistämisestä kappaleeseen 4.4.</p>
1.5	17.6.2021	Päivitetty kappaleisiin 2 ja 4.2 ohjeistusta osapuoli- ja mittausalue tietojen toimittamisesta Fingrid Datahubille.
1.6	13.6.2023	Päivitetty koko ohje vastaamaan Datahubin operatiivista toimintaa
1.7	19.2.2025	Päivitetty ohjeen otsikko koskemaan Datahubiin liittyviä niin kutsuttuja muita verkonhaltijoita. Johdantoon (luku 1) täsmennetty dokumentissa käytettävää termistöä. Vaihdettu luvut 2 ja 3 päittäin edelliseen versioon nähden. Täsmennetty esimerkkejä luvussa 4.

1

Johdanto

Kaikki Suomen sähkömarkkinoilla toimivat osapuolet eivät ole [sähkömarkkinalain](#) mukaisesti suoraan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön, Datahubin, palveluiden piirissä. Osa kyseisistä osapuolista määritetään datahub-järjestelmään perustuen muun muassa mittausalueiden tai rajapistemittausten mittausvastuullisuuteen sekä toimiessaan tuotantoyksiköiden sähkönmyyjinä, jakeluverkon häviösähkömyyjänä tai tasepoikkeaman myyjänä jakeluverkon taseselvityksen näkökulmasta.

Mittausvastuullisuuden osalta osapuolet ovat velvollisia raportoimaan vastuullaan olevia jakeluverkkoihin liittyviä rajapistemittaustietoja datahub-järjestelmään. Näistä mittausvastuullisista osapuolista käytetään tässä asiayhteydessä termiä muu verkonhaltija. Muu verkonhaltija on vastaava toimija kuin Valtioneuvoston asetuksessa sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta mainittu [mittausalueen ylläpitäjä](#).

Tässä ohjeessa kuvataan kootusti datahub-järjestelmään liittyvien niin kutsuttujen muiden verkonhaltijoiden (jatkossa osapuolten) velvoitteet uusien osapuolitunnisteiden, mittausalue tunnisteiden ja mittauspisteiden tunnisteiden määrittämisen osalta. Tämän lisäksi ohjeessa kuvataan, mitä osapuolilta edellytetään testauksen ja sertifiointumisen osalta.

Ohjeessa viitataan myös muihin Fingrid Datahub Oy:n (Datahub) dokumentteihin, joissa ohjeita on kuvattu vielä yksityiskohtaisemmin.

2

Mittausalueiden taseselvitys ja mittausvastuullisuus

Sähköntoimitusten taseselvitys tehdään Suomessa mittausalueittain. Mittausalueella tarkoitetaan kantaverkkoa, suurjännitteistä jakeluverkkoa, jakeluverkkoa, suljettua

jakeluverkkoa tai niiden osaa taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäistä sähköverkkoa, joka muodostaa oman selvitysalueensa taseselvityksessä. Mittausalue rajataan rajapistemittauksin muihin mittausalueisiin nähden. Mittausalueella tulee aina olla yksi siitä vastaava osapuoli, joka vastaa kyseisen mittausalueen taseselvityksestä ja sen taseselvitystietojen raportoinnista muille tietoihin oikeutetuille sähkömarkkinaosapuolille (mittausvastuullisuus).

Mittausalueen mittausvastuullisen lisäksi jokaisella mittausalueen rajapistemittauksella tulee olla määritettynä mittausvastuullinen osapuoli. Rajapistemittauksen mittausvastuullinen osapuoli on lähtökohtaisesti jompikumpi osapuolista, joiden mittausalueiden välissä rajapiste sijaitsee.

2.1 Eri osapuolten ja niiden roolien mukaiset tehtävät taseselvityksessä mittausalueiden osalta

Eri osapuolten tehtävistä ja velvoitteista taseselvityksessä on säädelty mm. Valtioneuvoston asetuksessa sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta: [Valtioneuvoston asetus sähköntoimitusten... 767/2021 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#).

2.1.1 Kantaverkonhaltijan ja suurjännitteisen jakeluverkon haltijan tehtäviä taseselvityksessä

Kantaverkonhaltijan ja suurjännitteisen jakeluverkon haltijan tehtävänä on taseselvitys ja siihen liittyvä tiedonvaihto mittausalueensa avointen toimitusten ja mittausalueiden välillä siirretyn sähkön osalta. Kantaverkonhaltijan ja suurjännitteisen jakeluverkon haltijan on ilmoitettava mittausalueensa osalta sen vastuulla olevien rajapistemittausten mittautiedot jakeluverkkojen mittausalueisiin nähden Datahubille taseselvitysjaksoittain.

2.1.2 Jakeluverkonhaltijan tehtäviä jakeluverkon taseselvityksessä

Jakeluverkonhaltijan, jolla on hallinnassaan jakeluverkkoa, on ilmoitettava Datahubille taseselvitystä varten jakeluverkonhaltijan tuntimittauksen ja varttimittauksen piirissä olevat sekä tyyppikuormituskäyrämenettelyn mukaisesti lasketut sähköntoimitukset mittausalueellaan sähkönkäyttöpaikka- tai mittauskohtaisesti. Jakeluverkonhaltijalla tarkoitetaan tässä verkonhaltijaa, jolla on hallinnassaan jakeluverkkoa (nimellisjännite pienempi kuin 110 kV) ja joka harjoittaa luvanvaraista sähköverkkotoimintaa kyseisessä verkossa tai suljetun jakeluverkon haltijaa, jolla on sähkömarkkinalain mukainen suljetun jakeluverkon sähköverkkolupa maantieteellisesti rajatulla teollisuus- tai elinkeinoalueella taikka yhteisiä palveluja tarjoavalla alueella sijaitsevassa jakeluverkossa.

2.1.3 Datahubin tehtäviä taseselvityksessä

Datahubin tehtävänä on sähkökaupan taseselvitys jakeluverkoissa ja siihen liittyvä tiedonvaihto avointen toimitusten ja mittausalueiden välillä siirretyn sähkön osalta. Datahub tekee siten jakeluverkon mittausalueiden taseselvityksen niiden jakeluverkonhaltijoiden osalta, joille on myönnetty sähköverkkolupa sähköverkkotoimintaan jakeluverkossa tai suljetussa jakeluverkossa. Jakeluverkon taseselvityksen tekemiseksi Datahub tarvitsee jakeluverkon mittausalueiden kaikki rajapistemittaukset muita mittausalueita vasten.

2.1.4 Tasevastaavan tehtäviä taseselvityksessä verkonhaltijana

Tasevastaava voi sopia taseselvitysyksikkö eSettin ja sen verkonhaltijan kanssa, jonka sähköverkkoon tasevastaavan hallinnassa oleva kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäinen sähköverkko (esim. teollisuusverkko tai tuotantoverkko) on liitetty, että hänen sähköverkkonsa tai sen osa nimetään erilliseksi mittausalueeksi. Tasevastaavaan sovelletaan tällöin samoja velvoitteita, mitä verkonhaltijalla on taseselvityksen osalta vastuullaan olevien mittausalueidensa osalta.

2.1.5 Muun mittausalueen ylläpitäjän tehtäviä taseselvityksessä

Kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon (esim. teollisuusverkko) haltija eli ns. mittausalueen ylläpitäjä, joka ei toimi tasevastaavana, voi sopia taseselvitysyksikkö eSettin ja sen verkonhaltijan kanssa, jonka sähköverkkoon kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäinen sähköverkko on liitetty, että hänen sähköverkkonsa nimetään mittausalueeksi. Tällaisen mittausalueen ylläpitäjän tehtävistä ja vastuista taseselvityksessä sovitaan Fingridin tasesähköyksikön ja mittausalueen ylläpitäjän välisessä sopimuksessa. Edellä mainittujen sopimuksen perusteella mittausalueen ylläpitäjä vastaa oman mittausalueensa taseselvityksestä.

3 Tunnisteiden ja koodien käyttöönotto

Kaikkien Datahubin palvelun piirissä toimivien osapuolten sekä datahub-järjestelmään liittyvien markkinaosapuolten tulee käyttää GLN-osapuolitunnuksia, EIC-Y-mittausaluekoodeja ja GSRN-mittauspistetunnuksia tiedonvaihdoissa. Osapuolilla tarkoitetaan tässä Suomessa toimivia tasevastaavia, sähkönmyyjiä, jakeluverkonhaltijoita, muita verkonhaltijoita ja mittausvastuullisia osapuolia. Valtakunnallisen taseselvityksen näkökulmasta käyttöönotosta sovittiin valtakunnallista taseselvitystä operoivan taseselvitysyhtiö eSett Oy:n (eSett) kanssa huomioiden sen ohjeistamat määräajat tietojen muutosten osalta.

Datahubin palvelun ulkopuolisten datahub-järjestelmään liittyvien markkinaosapuolten eli ns. muiden verkonhaltijoiden tulee ilmoittaa tarvittavat osapuoli- ja mittausaluetietonsa Fingrid Datahubille. Tiedot ilmoitetaan sähköpostitse osoitteeseen datahub@fingrid.fi.

Osapuolen tulee huolehtia ilmoittaessaan osapuoli- ja mittausaluetietojen, että toimitettavat tiedot vastaavat osapuolen eSettille toimittamia tietoja. Mikäli osapuoli- tai mittausaluetietoihin tulee muutoksia, on osapuolen toimitettava päivitetty tiedot uudelleen Datahubille sekä huolehdittava tiedot ajantasaisiksi myös eSettin järjestelmään.

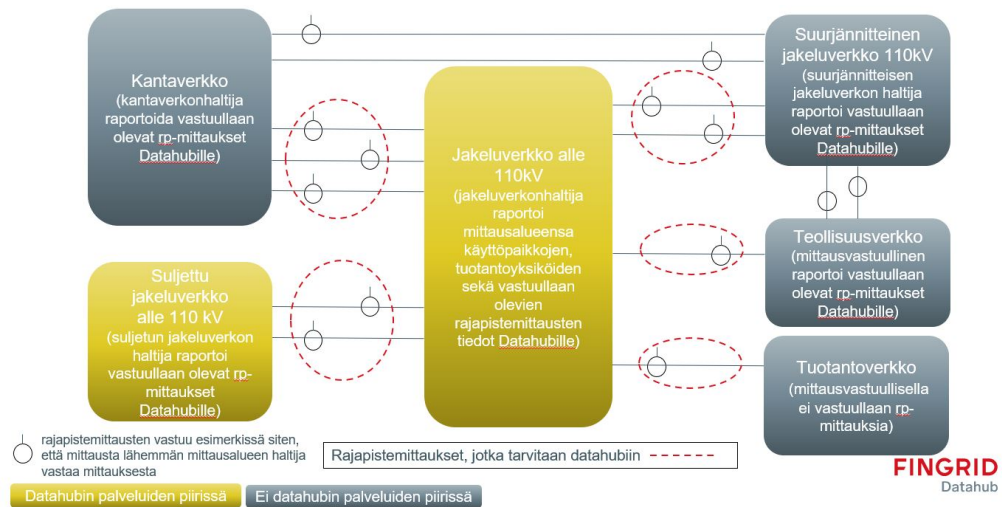
GS1-tunnuksien käyttö sähköön vähittäismarkkinoilla -dokumentissa kuvataan, mitä GS1-, GLN- ja GSRN-tunnuksilla sekä EIC-koodeilla tarkoitetaan, mihin niitä tarvitaan ja miten niitä haetaan ja muodostetaan.

eSettillä kyseiset uudet tunnuksot otettiin käyttöön ensisijaisiksi tunnuksiksi toukokuussa 2021 ja vanhat tunnuksot jätettiin vaihtoehtoisiksi tunnuksiksi. Tämän jälkeen eSettille on edelleen ollut mahdollista raportoida sekä uusilla että vanhoilla tunnuksilla. eSettiltä sanomat lähtevät ainoastaan uusilla tunnuksilla.

4 Datahubiin liittyvien mittausvastuullisten osapuolten ohjeistaminen

Datahub tarvitsee kaikki jakeluverkon mittausalueiden rajapistemittaukset jakeluverkon taseselvityksen tekemistä varten kaikilta mittausalueiden mittausvastuullisilta, joilla on rajapistemittauksia jakeluverkkoihin.

Alla olevan kuvan avulla ja esimerkein havainnollistetaan asiaa tarkemmin.

Kuva 1. Rajapistemittaukset, jotka tarvitaan jakeluverkon taseselvitystä varten.

Kuvassa punaisen katkoviivan sisällä olevat rajapistemittaukset Datahub tarvitsee jakeluverkon taseselvitystä varten. Rajapistemittauksen mittausvastuu on esitetty kuvassa siten, että mittausvastuu kuuluu mittausvastuulliselle osapuolelle, jonka mittausaluetta lähempänä mittaus kuvassa sijaitsee. GLN-osapuolitunnuksien, EIC-Y-mittausaluekoodien ja GSRN-mittauspistetunnuksien käyttäminen taseselvityksessä koskee kaikkia kuvassa olevia osapuolia.

Esimerkiksi kuvassa oikealla keskellä olevalla teollisuusverkolla (alle 110 kV) on rajapistemittaus kuvassa keskellä olevaan jakeluverkkoon ja kyseisestä rajapistemittauksesta vastaa kyseisen teollisuusverkon mittausvastuullinen (mittausalueen haltija). Tämä tarkoittaa sitä, että teollisuusverkon mittausvastuullisen tulee liittyä datahub-järjestelmään ja toimittaa kyseisen rajapistemittauksen mittautietoja Datahubille jakeluverkon taseselvitystä varten Datahubin liityntärajapintojen kautta. Teollisuusverkon mittausvastuullisen tulee tätä varten hakea itselleen GS1-yritystunnus ja muodostaa sen perusteella GLN-osapuolitunnus, jonka perusteella osapuoli muodostaa kyseiselle rajapistemittaukselle GSRN-tunnuksen Datahubin ohjeistuksen mukaisesti. Teollisuusverkon mittausvastuullisen tulee myös hakea EIC-Y-koodi teollisuusverkon mittausalueelle, jota kyseisen mittausvastuullisen tulee käyttää, kun se raportoi kyseistä rajapistemittauksia Datahubille ja datahub-järjestelmään.

Toisena esimerkkinä kuvassa oikealla alhaalla on tuotantoverkko, josta on rajapistemittaus keskellä olevaan jakeluverkkoon. Kyseisestä rajapistemittauksesta vastaa jakeluverkonhaltija, joka toimittaa mittautiedon Datahubille. Rajapistemittautiedon raportoinnissa sanomaliikenteessä tulee käyttää tuotantoverkon mittausvastuullisen

osapuolen GLN-osapuolitunnusta sekä tuotantoverkon mittausalueen EIC-Y-koodia. Tuotantoverkon mittausvastuullisen tulee siten hakea itselleen GS1-yritystunnus ja muodostaa sen perusteella GLN-tunnus sekä hakea tuotantoverkon mittausalueelle EIC-Y-koodi. Kyseinen tuotantoverkko ja rajapiste perustetaan datahub-järjestelmään, mutta tuotantoverkolla ei osapuolena ole velvollisuutta käyttää datahub-järjestelmää, sillä rajapistemittauksen raportoinnista vastaa tässä tapauksessa jakeluverkonhaltija. Tuotantoverkolla on kuitenkin oikeus liittyä datahub-järjestelmään vastaanottaakseen jakeluverkonhaltijan datahubiin raportoimaa rajapistemittautietoa.

4.1 Sähkön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit datahubissa

Sähkön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit datahubissa -dokumentissa kuvataan mittautiedon käsittelemiseen liittyviä asioita luvussa 3.3 *DH-200 Mittautiedon käsittely*.

Datahub tapahtumat -dokumentti sisältää datahubin tiedonvaihtoon liittyvät rajapintakuvaukset. Dokumentti perustuu datahubin liiketoimintaprosesseihin ja tietomalliin. Dokumentin

- luvuissa 1–3 kuvataan datahub-järjestelmän yleiset rajapintamäärittelyt ja Datahub tapahtumien kuvaukset
- luvussa 5 mittautietojen ylläpitoprosessit
- luvussa 13 sanomatyyppien kuvaukset sekä varsinkin
 - 13.3.13 E66 Mittautiedot
 - 13.3.14 F07 Mittautietomuistutukset
 - 13.3.15 F08 Mittautiedon haku

Datahubin rajapinta- ja järjestelmädokumentaatio sisältää datahubin teknisten rajapintojen määrittelydokumentit ja sanomakuvaukset.

4.2 Muiden verkonhaltijoiden ja mittausvastuullisten tehtävät testaus- ja sertifiointipalvelussa

Sertifiointilla tarkoitetaan osapuolen datahub-yhteensopivuuden todentamista. Sertifioimaton markkinatoimija ei saa toimittaa tuotantoaineistotietoja rajapinnan kautta datahubin prosesseilla. Sertifiointi on pakollinen kaikille osapuolille, jotka toimittavat tietoa datahubiin datahubin B2B-rajapinnalla.

Sertifiointi on osa datahubin testaus- ja sertifiointipalvelua, Tepaa. Palvelun avulla osapuolet voivat itsenäisesti testata ja sertifioida ennalta määritellyjä käyttötapauksia. Käyttötapaukset koostuvat datahub-sanomista ja sisältävät kokonaisii liiketoimintaprosesseja. Luettelo sertifiointipalvelun käyttötapauksista on luettavissa palvelun sivulta.

Mittausvastuullisten osapuolten, jotka eivät ole sähkömarkkinalain mukaisesti suoraan datahubin palveluiden piirissä, tulee suorittaa sertifiointi niiltä osin kuin kyseiset yhtiöt käyttävät datahubin rajapintoja ja prosesseja. Mikäli osapuoli esimerkiksi ainoastaan

lähettää rajapisteiden mittaustietoa, tulee sertifiointi kattamaan vain siihen liittyvät käyttötapaukset. Käyttötapauslista määritellään Fingrid Datahubin toimesta osapuolikohtaisesti. Ennen sertifiointin ja testaus- ja sertifiointipalvelun käytön aloittamista osapuolen tulee allekirjoittaa sopimus testiympäristöjen käytöstä.

Jos mittausalueen mittausvastuullisella osapuolella ei ole vastuullaan rajapistemittauksia jakeluverkkoihin, niin tällöin siltä ei myöskään edellytetä sertifiointumista eikä sopimusta testiympäristöjen käytöstä.

4.3 Muilta verkkonhaltijoilta ja mittausvastuullisilta edellytetyt Datahubin sopimukset

Kappaleen 4 mukaisesti, jos mittausalueen mittausvastuullisella osapuolella on rajapistemittauksia jakeluverkkoon ja kyseisellä osapuolella on mittausvastuu mittausalueiden välisistä rajapistemittauksista, on osapuolen solmittava Sopimus testiympäristöjen käytöstä sekä Muun verkkonhaltijan tiedonvaihtosopimus Datahubin kanssa. Kyseiset sopimukset löytyvät oheisista linkeistä: [Palvelusopimukset | Datahub Palvelut](#) ja [Testaussopimukset | Datahub Palvelut](#).

Jos mittausalueen mittausvastuullisella ei ole mittausvastuullaan jakeluverkon mittausalueeseen liittyviä rajapistemittauksia, mutta mittausvastuullisella on oikeus jakeluverkonhaltijan mittausvastuulla oleviin rajapistemittauksiin, niin mittausvastuullisen on tällöin mahdollista saada mittaustiedot datahub-järjestelmästä. Tällöin sertifiointumista ei edellytetä, mutta osapuolelta edellytetään Muun verkkonhaltijan tiedonvaihtosopimus Datahubin kanssa.

Osapuolten tulee ilmoittaa Datahubin [tukipalvelun](#) kautta, mikäli osapuoli on mittausvastuullinen jakeluverkkoon liittyvistä rajapistemittauksista. Ilmoituksen myötä Datahub voi käynnistää allekirjoitusprosessit kyseisten sopimusten osalta osapuolen kanssa. Tukipalvelun palvelupyynnön tyypiksi tulee määrittää "Muu" ja palvelupyynnön aiheeksi "Datahubin palvelusopimukset ja palvelulaskutus". Mikäli osapuolella ei ole tunnuksia tukipalveluun tai osapuolella on haasteita kirjautumisessa tai palvelun käytössä, osapuolen tulee olla yhteydessä Datahubiin sähköpostitse: datahub@fingrid.fi.